

Samenvatting Bezuinigings- en investeringsplan FGw 2016-2018

Het faculteitsbestuur (FB) heeft recent een nieuw bezuinigings- en investeringsplan geschreven voor de Faculteit der Geesteswetenschappen voor de jaren 2016 tot en met 2018. Volgens het FB zijn de volgende oorzaken grotendeels verantwoordelijk voor de bezuinigingsopdracht van 8.1 miljoen voor 2018:

- De structurele terugloop van de instroom [studenten] in het bacheloronderwijs in vrijwel alle opleidingen
- De kwetsbare positie van een groot aantal kleine opleidingen, vooral – maar niet uitsluitend – in het domein van de talen. *Deze kwetsbare positie komt echter vooruit uit een financieringsmodel vanuit het College van Bestuur dat gericht is op output. Het FB zou ernaar moeten streven dit te veranderen, in plaats van de schuld van bezuinigingen gedeeltelijk bij de kleine opleidingen te leggen.* Het grote aanbod aan (keuze)vakken en trajecten, dat niet alleen duur is, maar ook medeverantwoordelijk voor een hoge werkdruk. *Hiermee tracht het FB de docenten en studenten tegen elkaar uit spelen, als wij vragen om meer vakken benadelen wij daarmee de docenten. Het probleem is echter dat er geen geld wordt vrijgemaakt om de docenten het aantal uren uit te betalen dat nodig is, mede door een steeds strengere urennormering.*
- De relatief hoog blijvende uitval in de bachelor en het relatief trage studietempo in de bachelor en master. *Dit laatste zou geen probleem meer moeten zijn, aangezien de nominaal +1 norm uit de kaderbrief is gehaald en het CvB de faculteit moet betalen voor elk behaald diploma (waar het Rijk ook geld voor geeft aan het CvB maar dat tot nu toe niet werd uitbetaald aan faculteiten).*
- De betrekkelijk lage gemiddelde scores in zowel de Nationale Studenten Enquete als de Nationale Onderwijsgids – uitkomsten die overigens haaks staan op de waardering op internationale rankings als THE en QS. *Hoewel het misschien aannemelijk gemaakt kan worden dat lagere gemiddelde scores op deze rankings leiden tot minder studenteninstroom, is er geen bewijs voor een directe causale relatie.*

Het FB geeft ook aan dat bezuinigingen de faculteit kwetsbaar kunnen maken, dus er moet ook geïnvesteerd worden. Er wordt door het CvB echter alleen geld beschikbaar gesteld op het moment dat het FB met een herstructureringsplan komt waarvan het CvB vindt dat het de faculteit “versterkt”. *Wat versterking dan is, kan alleen maar puur kwantitatief bekeken worden, aangezien het CvB geen andere maatstaven heeft om de plannen van de faculteit aan te testen.*

Sinds 2013 is het geld uit de eerste geldstroom (via de Rijksoverheid) gedaald van 76.9 miljoen naar 67.1 miljoen (dit is een daling van 13.9%). *Ofwel: een structurele bezuiniging van de overheid op onderwijs. Dit treft de geesteswetenschappen zo hard doordat de inkomsten van de FGw voor bijna ⅔ afkomstig zijn uit onderwijsgeld. Dit betekent dat wanneer er wijzigingen worden aangebracht in de toekenning van deze gelden, dit een heel direct effect heeft op wat de faculteit wel of niet kan aanbieden. Dit effect ontstaat zowel door een fluctueren ingezet op overheidsniveau, als bij wisselende studentenaantallen, diploma uitgifte en aantal studiepunten dat behaald wordt.*

Afgelopen jaar stond er een bezuiniging van 490.487 euro op de planning. Daarvoor zijn verschillende maatregelen genomen waarvan de resultaten nu al te zien zijn volgens het FB, maar er wordt nergens genoemd hoeveel er reeds is bezuinigd, het zal echter voor een verwachte vermindering in kosten van 3.7 miljoen zorgen. De maatregelen zijn onder andere:

- een vacaturestop op wetenschappelijk en ondersteunend personeel (er wordt niemand aangenomen, tenzij dit noodzakelijk is om het minimaal noodzakelijke vakkenaanbod te kunnen vullen). *Hierop is reeds bezuinigd in 2015: 593.624 euro*
- een neerwaartse bijstelling van de kaderstelling. *Het is onbekend wat dit betekent.*
- diverse besluiten om op overige lasten te besparen. *Het is niet duidelijk welke lasten dit zijn, maar waarschijnlijk is hier ongeveer op bezuinigd in 2015: 526.076 euro.*

In de periode 2015-2019 zal bezuinigd worden:

- verminderd onderwijs aanbod in de bachelor en de master (2.687.372 euro in de Bachelor tot en met 2019; 2.453.688 in de Masters tot en met 2018).
- lager aanbod aan onderzoek (681.206 tot en met 2016)
- geen promovendi van de eerste geldstroom meer (1.839.999 bezuiniging op promovendibeleid tot en met 2018, wat daarna gebeurd is nog niet bekend)
- afbouw extra middelen zwaartepunten (1.180.000 tot en met 2018) *zwaartepunten bestaan nog altijd op centraal niveau, en daar krijgen ze extra financiering. Van de vele zwaartepunten, is er maar 1 volledig FGw gericht (zie uva site voor een overzicht). Op facultair niveau werkte de zwaartepunten altijd hetzelfde, maar hoewel ze nu nog steeds wel 'bijzondere aandacht' zullen krijgen, krijgen ze niet langer extra middelen*
- vacaturestop ondersteunende staf (1.163.364 tot en met 2017)

- centrale diensten (736.806 tot en met 2016, daarna zullen deze kosten weer stijgen en zal het de faculteit 200.000 euro kosten in 2018). *Dus op de lange termijn kom je daar uit op een bezuiniging van 436.806.*
- overige lasten (niet gespecificeerd) (526.076 reeds bezuinigd in 2015).

Daarnaast zal de Faculteit extra moeten betalen aan een stijging in salarislasten wegens vernieuwde CAO (1.958.456 euro) en een correctie voor overheadtoerekening (1.050.000 euro). *We weten echter niet wat dit laatste betekent.*

De bezuinigingen in 2015 en 2016 komen voort uit reeds getroffen maatregelen. De overige bezuinigingen wil het FB als volgt bewerkstelligen:

- Bij vermindering onderwijsaanbod in de bachelor zal volgens het FB “de inhoudelijke plannen zullen richtinggevend zijn voor de vraag waar de verminderde onderwijsvraag [*want minder studenten, dus minder vakken nodig dus lees verminderde aanbod*] haar beslag zal krijgen”. *Het is echter zeer de vraag in hoeverre daadwerkelijke inhoudelijke plannen richting kunnen geven aangezien er strikte financiële kaders worden gesteld.* Daarnaast worden er nieuwe onderwijsvormen gevormd (Engelstalig bacheloronderwijs, Talen in Transitie-plan, en onderzoeksintensiefonderwijs) waarbij verwacht wordt dat het zorgt voor meer instroom van studenten. *Waarop deze causale verwachting gebaseerd wordt is volstrekt onduidelijk.*
- Bij vermindering van onderwijsaanbod in de master wordt niet verder gespecificeerd hoe dat bereikt dient te worden. *Dit wordt in het masterplan verder uitgewerkt. Deze is er echter nog niet.*
- De bezuinigingen op promovendibeleid zullen behaald worden door *alle* promotieplekken die geheel door de faculteit bekostigd worden af te schaffen.
- De bezuiniging op ondersteunend personeel zal uitkomen op het wegbezuinigen van 19.4 fte (*full time equivalent, ofwel full time baan*), *dat is ongeveer 60 banen.*
- De bezuiniging op centrale diensten zal voornamelijk bereikt worden door:
 - Het verminderen van het aantal deelbibliotheken. *Groter deel van de boeken zal opgeslagen worden op IWO.*
 - Het verminderen van het aantal onderwijszalen. *Dit vertaalt zich voornamelijk in de verkoop van het Bungehuis, aangezien de faculteit slechts gehele gebouwen kan huren en niet afzonderlijke delen van een gebouw/aparte zalen.*
 - Het afstoten van het Kunsthistorisch Instituut. *Hierdoor huurt de faculteit minder ruimte en gaan de kosten voor huisvesting omlaag.*

- “afspraken in voorbereiding door de gezamenlijke faculteiten en diensten” *Dit gaat waarschijnlijk om de bouw van de binnenstadscampus: alle faculteiten betalen mee aan de bouw van de nieuwe campussen (Science Park, Roeterseiland en Binnenstadcampus), dit is echter niet zeker.*
- In 2017 en 2018 wordt er verwacht dat de faculteit meer kwijt is op centraal niveau, omdat de m2 prijs blijft stijgen.
- Voor de salarisstijging door de nieuwe CAO krijgt de faculteit geen extra geld van het College van Bestuur. *Dit kost de faculteit dus heel veel geld.*
- De correctieregel voor overheadtoerekening is opgevoerd omdat bij verschillende, bovenstaande posten gerekend is met de integrale kosten (voor CoH, GSH en AIHR), terwijl de reële bezuiniging alleen de directe kosten zullen zijn (salarislasten). *We denken dat dit betekent dat er gerekend is met hogere verwachte kosten (namelijk de kosten voor al het onderwijs en onderzoek), terwijl de bezuiniging alleen gaat om salariskosten.*

Investeringsplan

De faculteit vraagt echter ook om een investering zodat de faculteit niet geheel zal instorten. De inhoudelijke plannen zijn gericht “om de faculteit op onderdelen scherper te profileren en te verstevigen en op termijn ook de baten te verhogen”. *Dit betekent: het stroomlijnen van programma’s zodat er minder keuzeruimte - en dus minder risico op uitval - is. Het FB gebruikt hiervoor termen als “studeerbaarheid, onderscheiden en stroomlijnen”.*

Daarvoor zijn vijf plannen opgesteld:

1. Talen in Transitie (hiervoor vraagt de faculteit tot en met 2018 om 1.1 miljoen euro). Dit plan staat eigenlijk al geheel vast: per september 2016 zullen vier opleidingen er al mee starten en per 2017 moeten alle talenstudies er aan geloven. Het FB wil hiermee “de talenopleidingen een nieuw profiel” geven “waarmee de opleidingen zich kunnen onderscheiden van vergelijkbare opleidingen elders in het land en tegelijk aantrekkelijker gemaakt worden voor scholieren met een ander VWO-profiel dan Cultuur en Maatschappij, waarvan het aandeel zeer sterk is gekrompen”. *De maatregelen die hiervoor worden getroffen komen echter uit een bepaald perspectief: namelijk dat het nu in de opleidingen veranderd moet worden, terwijl het een probleem is in de samenleving dat Geesteswetenschappen laag gewaardeerd worden. Het bleek afgelopen jaar effectief dat Bureau Communicatie specifiek reclame ging maken voor talenstudies. Het is de omgekeerde wereld om eerst de programma’s aan te passen en dan reclame te gaan maken, in plaats van eerst uit te vinden of betere reclame niet helpt om de populariteit van de huidige programma’s te vergroten.*

Dit trachten ze te doen door “duidelijkere uitstroomprofielen” te creëren voor de opleidingen, met een “heldere, studeerbare opbouw volgens een major/minor structuur”. *Dit betekent in werkelijkheid dat in de gehele bachelor geen ruimte is voor keuzevakken, omdat vrijwel alles al van te voren vastligt.* Het FB schrijft dat de propedeuse zo wordt ingericht dat “studenten gedurende het eerste jaar een beredeneerde keuze kunnen maken voor hun major en switchen tussen verwante opleidingen tijdens of na de propedeuse relatief eenvoudig is”. *In het nieuwe plan voor de talen is er echter in principe maar één major mogelijk, van een beredeneerde keuze kan geen sprake zijn, omdat er niets is om uit te kiezen. Daarnaast krijgt de mogelijkheid om nog te kunnen switchen naar een andere opleiding vorm door zoveel mogelijk gedeelde vakken tussen opleidingen te creëren (maar wel in clusters, e.g. cluster talen van een bepaalde regio, dus niet ALLE talen samen). Deze gedeelde vakken zullen niet enkel tussen vergelijkbare talenstudies zijn, maar ook met Europese Studies. In werkelijkheid is dit dus een beweging naar de voorgestelde gedeelde propedeuse uit Profiel 2016.*

2. Engelstalig bacheloronderwijs (hiervoor vraagt de faculteit tot en met 2018 840.000 euro). Het FB wil meer Engelstalige bachelorprogramma's aanbieden, om zo tegemoet te komen aan de internationalisering van de staf en omdat veel literatuur al in het Engels gelezen wordt. *Hiervoor worden twee mogelijkheden voorgesteld: de keuze tussen deze twee mogelijkheden is afhankelijk van studentenaantallen en onbekende (vak)inhoudelijke overwegingen (er staat wel een artikel over in de WHW dat gevolgd moet worden, maar dat is nog altijd heel vaag).*
 - i. voertaalwijziging van de opleiding. Zo heeft European Studies een Engelstalige track en zullen per 2016 Literatuurwetenschap en Media en Informatie geheel overstappen op het Engels. *Dit is zeker niet per definitie slecht, maar de randvoorwaarden hiervoor moeten wel goed zijn, wil het niet zorgen voor kwaliteitsverlies. Belangrijk daarbij is dat docenten en studenten de mogelijkheid krijgen hun Engels op niveau te brengen. Daarnaast zal er voor reeds gestarte bachelorstudenten een goede overgangsregeling gecreëerd moeten worden.*
 - ii. het aanbieden van een Engelstalig track naast het Nederlandse programma. *Het probleem hiermee is wel dat zodra deze track bestaat, hij eigenlijk ook automatisch een deel van het nog Nederlandstalige deel verengelt: hele algemene vakken worden vaak nog wel samen gegeven, maar moeten nu dus noodzakelijkerwijs in het Engels.)*

3. Onderzoeksintensief onderwijs (hiervoor vraagt de faculteit tot en met 2019 3.672.333 euro). Om te zorgen voor een meer gestructureerd programma, betere oriëntatie op de arbeidsmarkt, en meer leerlijnen op gebied van academische denken en schrijfvaardigheden en “internationale competenties” wordt er gewerkt naar zogenaamd “onderzoeksintensief onderwijs”. Er wordt verwacht dat dit zal helpen de kern prestatie indicatoren (*KPI's: streefgetallen die het FB aan het CvB dient te presenteren, maar die geen financiële gevolgen hebben wanneer niet behaald, hoewel er wel bestuurlijke koppen kunnen rollen*) te behalen (uitval onder de 15%, bachelorrendement van 75% en masterrendement van 85%). Daarnaast wordt gewerkt door middel van “reeds ingevoerde studiesucces-bevorderende maatregelen” (*Bindend studieadvies, Matching, de beperking dat je maximaal 180 ECT's per jaar mag behalen, het gelijk trekken van het puntensysteem, 8-8-4 waardoor je nog maar 2 vakken per blok kan volgen en de kans op uitval statistisch misschien minder groot is*). Ook zal worden getracht “via de kwalitatief-inhoudelijke lijn” de “studeerbaarheid van programma's te vergroten”. *Hoe men dit tracht te doen is echter nog niet in dit plan opgenomen, de randvoorwaarden zijn echter zeer belangrijk. Het is mogelijk dat deze focus enkel leidt tot meer vakken gericht op academische vaardigheden en er dus minder aandacht komt voor vakinhoudelijke lesstof. Dit zou ten koste gaan van de specialisatie. Onderzoeksintensivering van het onderwijs is tevens de basis voor de aanspraak op de voorinvestering; onduidelijk of het aangevraagde bedrag reeds in bovengenoemde bedrag is opgenomen.*
4. Hervormingen van het masteronderwijs (hiervoor vraagt de faculteit tot en met 2017 696.800 euro). De hervormingen in de master zijn er primair op gericht het masteronderwijs minder duur te maken (“een inrichting van het aanbod die vanuit financieel oogpunt duurzaam is”). Er wordt daarbij gewerkt met een “nieuw profiel voor de masteropleidingen, waarin een combinatie van een onderzoeksintensieve aanpak met academische vorming, en de aansluiting bij maatschappelijke vragen centraal staan”. Ook wordt er gewerkt naar een sterkere samenhang in het masterprogramma met een duidelijke leerlijn door de versterking van cohortvorming en verbetering van studiesucces, de intensivering van studiebegeleiding, integratie van *transferable skills* in de vakken, en door een afstemming van het vakkenaanbod op de eindtermen. *Dit betekent eigenlijk dat er steeds meer eenheid zal bestaan binnen een masterprogramma ten koste van eigen keuzeruimte. Daarnaast geldt ook hier het bezwaar dat het onduidelijk is wat een onderzoeksintensieve aanpak inhoud. Het zou in een éénjarige master onwenselijk zijn dat vakinhoudelijke vakken niet meer gegeven kunnen worden omdat er meer vakken omtrent academische vaardigheden gegeven moeten worden. Hiermee gaat namelijk de vakspecifieke*

kennis verloren.

Het FB stelt voor kleine en specialistische programma's voor om een master-mentor organisatiemodel te gebruiken. Dit wil zeggen dat er onderwijs gegeven wordt door middel van gedeelde vakken en individueel onderwijs *Hierbij zal een aantal EC worden ingevuld door 'ouderwetse' gezamenlijke werkgroepn, en een deel worden aangepast naar de specifieke interesse van de student. Zo kan hij aansluiten bij een docent die in een bepaalde richting specialiseert (en eventueel meewerken aan een onderzoek, of zijn eigen onderzoek opzetten onder begeleiding). Een alternatief voor de mentor-master is het verder doorvoeren van tutorials, waarbij het niet zozeer op onderzoek als wel om theoretische (eh ja ok denk hier na over een beter woord) kennis vergaring draait. Ook hier geldt dat deze onderwijsvormen alleen goed kunnen werken, wanneer de randvoorwaarden die hiervoor worden gesteld hier ook daadwerkelijk de ruimte voor geven. Deze randvoorwaarden zijn nog onbekend (nu: 10 uur per student, oplopend tot max 5)*

Om dit alles te bereiken heeft het FB een review procedure opgesteld voor 2015-2016, hierbij zullen de opleidingsdirecteuren op basis van een inhoudelijk en kwantitatieve analyse het bestaande onderwijsaanbod evalueren. Een panel met externe leden zal dan alle programma's beoordelen en advies geven over de noodzakelijke aanpassingen. Uit deze adviezen wordt een facultair plan opgesteld dat begin maart wordt voorgelegd aan het FB en de medezeggenschap.

5. Versterking structuur promotieonderzoek (hiervoor vraagt de faculteit tot en met 2019 1.066.667 euro). Er zal gestopt worden met het financieren van promotieplekken die volledig betaald worden vanuit de eerste geldstroom, dat betekent dat er alleen nog promotieplekken zijn voor mensen die beurzen hebben (tweede geldstroom) of via bedrijven geld krijgen voor hun onderzoek (derde geldstroom). *Dit brengt de onafhankelijkheid van onderzoek in gevaar, en zorgt ervoor dat er minder onderzoek gedaan wordt naar onderwerpen die minder maatschappelijk relevant zijn, maar daarmee niet per se minder wetenschappelijk relevant.* Het beleid van het FB zal er de komende jaren daarom op gericht zijn meer promovendi aan te trekken uit de tweede en derde geldstroom door bijvoorbeeld *fellowships, finishing grants, en free waivers* aan te bieden. *Sinds 2012 is er een subsidieteam dat onderzoekers begeleidt en ondersteund in hun zoektocht naar beurzen. Dit beleid zal worden uitgebreid. Dit helpt blijkbaar ook (Facultair Strategisch Plan)* Daarnaast zal er gewerkt worden aan het creëren van een hechtere academische gemeenschap waar ook promovendi met niet volledig gefinancierde promotieplekken volwaardig lid zijn van de onderzoeksgemeenschap. *Hoe de faculteit deze cultuuromslag zal bewerkstelligen is*

niet duidelijk, noch is het duidelijk hoe ze denken meer promovendi aan te trekken uit de tweede en derde geldstroom.

